

Oordeel: gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen

Inhoudsindicatie: gelijktijdig euthanasieverzoek echtpaar. De twee meldende artsen hebben dezelfde consulent geraadpleegd. De consulent moet dan extra alert zijn of hij in beide gevallen tot een onafhankelijk oordeel kan komen. De commissie geeft aan dat het de sterke voorkeur verdient om in geval van een gelijktijdig euthanasieverzoek van een echtpaar, twee consulenten te raadplegen om alle schijn van niet-onafhankelijkheid bij de beoordeling te voorkomen. De consulent heeft de echtelieden eerst samen en daarna apart gesproken. De consulent was ervan overtuigd dat het verzoek van patiënte onafhankelijk van het euthanasieverzoek van haar echtgenoot tot stand was gekomen. De commissie is van oordeel dat de consulent voor de commissie afdoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij goed in staat was in dit geval een onafhankelijk oordeel te geven.

Zorgvuldigheidseis: onafhankelijke arts geraadpleegd

ORDEEL

van de Regionale toetsingscommissie euthanasie voor de Regio (...) betreffende de melding van levensbeëindiging op verzoek

van:

(...), huisarts

verder te noemen: de arts

bij:

(...)

verder te noemen: patiënte

geconsulteerd werd:

(...), SCEN-arts

verder te noemen: de consulent

1. PROCEDURE

De commissie heeft van de gemeentelijke lijkschouwer de stukken ontvangen als bedoeld in artikel 10 van de Wet op de lijkbezorging inzake de melding van de arts van levensbeëindiging op verzoek bij patiënte.

De navolgende stukken zijn ontvangen:

Formulier lijkschouwer

Verslag arts

Verslag consulent

Aanvullende gegevens:

- specialistenbrieven
- patiëntenjournaal
- schriftelijke wilsverklaring

2. FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

Uit de verslaglegging van de arts en de consulent en de overige ontvangen gegevens is gebleken ten aanzien van:

a. Karakter van het lijden, voorlichting en alternatieven

Bij patiënte, een vrouw van 70-80 jaar, werd drie jaar voor het overlijden een ovariumcarcinoom vastgesteld. Na een aanvankelijk betrekkelijk succesvolle, ingrijpende behandeling, trad circa anderhalf jaar voor het overlijden een recidief op. Ondanks behandeling met chemotherapie was circa negen maanden voor het overlijden sprake van progressie met uiteindelijk uitgebreide metastasering. Genezing was niet meer mogelijk. De behandeling was uitsluitend nog palliatief van aard.

Het lijden van patiënte bestond uit pijn in het gehele lichaam, sterke vermagering en verzwakking.

Patiënte voelde zich beroerd en misselijk en sliep veel. Daarnaast was sprake van hyperpathie, waardoor patiënte geen aanrakingen kon verdragen.

Zij leed onder het gebrek aan perspectief en het reële vooruitzicht dat haar situatie zou verslechteren.

Patiënte ervoer haar lijden als ondraaglijk. De arts was ervan overtuigd dat het lijden voor patiënte ondraaglijk en naar heersend medisch inzicht uitzichtloos was.

Er waren geen voor patiënte aanvaardbare mogelijkheden meer om het lijden te verlichten.

Uit de stukken kan worden afgeleid dat de arts en de specialisten patiënte voldoende hebben voorgelicht over de situatie waarin zij zich bevond en haar vooruitzichten.

b. Verzoek tot levensbeëindiging

Patiënte had eerder met de arts over euthanasie gesproken.

Ruim twee weken voor het overlijden heeft patiënte de arts om daadwerkelijke uitvoering van de levensbeëindiging verzocht. Dezelfde dag verzocht haar echtgenoot die eveneens ernstig ziek was zijn eigen huisarts om euthanasie. Patiënte en haar echtgenoot gaven aan gelijktijdig te willen overlijden.

Patiënte herhaalde haar verzoek om euthanasie in daarop volgende, ook in afwezigheid van haar echtgenoot gevoerde gesprekken. Patiënte had een goed ziektebesef en -inzicht en er was volgens de arts sprake van een consistente, door het persoonlijk lijden van patiënte ingegeven euthanasieverzoek, dat niet afhankelijk was van het euthanasietraject van haar echtgenoot.

Volgens de arts was er sprake van een vrijwillig en weloverwogen verzoek.

c. Consultatie

De arts raadpleegde als consulent dezelfde, onafhankelijke SCEN-arts, die ook de echtgenoot van patiënte in het kader van zijn euthanasieverzoek op dezelfde dag zou bezoeken. De consulent bezocht patiënte twaalf dagen voor de levensbeëindiging nadat hij door de arts over patiënte was geïnformeerd en inzage had gekregen in de relevante medische documentatie. De consulent sprak zowel met het echtpaar gezamenlijk als afzonderlijk met patiënte.

De consulent gaf in zijn verslag een samenvatting van de ziektegeschiedenis en de aard van het lijden van patiënte. Volgens de consulent was sprake van een vrijwillig en weloverwogen verzoek, dat door patiënte op ondubbelzinnige wijze werd gedaan. Naar het oordeel van de consulent kwam het euthanasieverzoek voort uit het lichamelijk lijden van patiënte. Het feit dat haar echtgenoot gelijktijdig een euthanasieverzoek indiende bij zijn eigen huisarts was belangrijk, maar zeker niet van doorslaggevende aard.

In zijn verslag kwam de consulent mede op basis van het gesprek met patiënte tot de conclusie dat aan de zorgvuldigheidseisen was voldaan.

d. Uitvoering

Het leven van patiënte en haar echtgenoot werd tegelijkertijd beëindigd. Twee verschillende artsen voerden de levensbeëindiging op verzoek bij het echtpaar uit.

De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek uitgevoerd met de middelen, in de hoeveelheid en op de wijze als aanbevolen in de KNMG/KNMP Richtlijn Uitvoering euthanasie en hulp bij zelfdoding van augustus 2012.

3. BEOORDELING

De commissie toetst achteraf het handelen van de arts aan de hand van de zorgvuldigheidseisen vastgelegd in artikel 2 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.

De commissie overweegt dat in het geval een echt(paar) gelijktijdig een verzoek tot uitvoering van euthanasie doet, moet vaststaan dat het verzoek van de ene partner niet is beïnvloed of is ingegeven door dat van de andere partner. Daarom moet komen vast te staan dat elk van beide verzoeken vrijwillig en weloverwogen is gedaan. Dit vergt van de arts, en ook van de consulent, extra behoedzaamheid waar het gaat om de beoordeling van elk verzoek.

Gelet op bovenstaande feiten en omstandigheden is de commissie van oordeel dat de arts tot de overtuiging kon komen dat er sprake was van een vrijwillig en weloverwogen verzoek van de patiënte en van uitzichtloos en ondraaglijk lijden. De arts heeft de patiënte voldoende voorgelicht over de situatie waarin deze zich bevond en over haar vooruitzichten. De arts is met patiënte tot de overtuiging kunnen komen dat er voor de situatie waarin zij zich bevond geen redelijke andere oplossing was.

Met betrekking tot de eis dat de arts ten minste één andere, onafhankelijke arts heeft geraadpleegd, overweegt de commissie als volgt:

Indien een arts besluit of, zoals in dit geval, twee verschillende artsen besluiten om in te gaan op een euthanasieverzoek van een echtpaar, verdient het volgens de commissie sterk de voorkeur dat de artsen elk een consulent raadplegen die beoordeelt of aan de zorgvuldigheidseisen is voldaan. Deze werkwijze waarborgt dat elk verzoek afzonderlijk wordt beoordeeld en alle schijn van niet-onafhankelijkheid bij de beoordeling wordt voorkomen.

Het is de commissie gebleken dat de artsen naar aanleiding van de verzoeken om euthanasie van patiënte en haar echtgenoot één en dezelfde consulent hebben geraadpleegd.

De commissie overweegt dat in een dergelijk geval de consulent extra alert zal moeten zijn op de vraag of hij in staat is om in beide gevallen tot een onafhankelijk oordeel te komen. De consulent zal beide echtelieden afzonderlijk moeten spreken om vast te stellen of aan alle zorgvuldigheidseisen is voldaan. In het bijzonder zal aandacht moeten worden besteed aan de vrijwilligheid van het verzoek, meer in het bijzonder de vraag of en op welke wijze het feit dat de partner een euthanasieverzoek heeft gedaan van invloed is op het verzoek van patiënt.

De commissie heeft vastgesteld dat de consulent eerst uitgebreid met het echtpaar heeft gesproken en daarna met beide echtelieden afzonderlijk. Op basis van zijn gesprekken met het echtpaar en met patiënte afzonderlijk heeft de consulent in een apart verslag expliciet en duidelijk onderbouwd geoordeeld dat bij patiënte sprake was van een vrijwillig en weloverwogen verzoek en van ondraaglijk en uitzichtloos lijden en dat het verzoek van patiënte onafhankelijk van het euthanasieverzoek van haar echtgenoot tot stand was gekomen. De consulent kwam tot het oordeel dat aan de zorgvuldigheidseisen was voldaan.

Gelet op bovenstaande feiten en omstandigheden is de commissie van oordeel dat de consulent voor de commissie afdoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij goed in staat was in dit geval een onafhankelijk oordeel te geven. De commissie ziet geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid van de conclusies van de consulent. De commissie is dan ook van oordeel dat de arts heeft voldaan aan de eis dat hij tenminste één andere, onafhankelijke arts heeft geraadpleegd.

De arts heeft tenminste één andere, onafhankelijke arts geraadpleegd, die patiënte heeft gezien en schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven over de zorgvuldigheidseisen. De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek medisch zorgvuldig uitgevoerd.

4. BESLISSING

De arts heeft gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen bedoeld in artikel 2 lid 1 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.